

Látogatók

Mire elült a por, három Lada terpeszkedett a téves udvarán, s a kocsiablakokban pihenő sofőrkönyökök jelezték: megérkeztünk, lehet kiszállni. Nyitlak is az ajtók, majd vad puffanással figyelmeztették a házigazdát: vendégek jöttek.

Hiába. Az udvaron ugyanis mindössze két álmos szemű tyúk, egy felborított vödör, s úgy másfél ezer légy tartózkodott ez idő tájt. Ember? No, de ilyen időben?...

Aztán a mérhetetlen-lusta semmiből éles visítás tört fel. — „Elnök elvtárs... elnök elvtárs... megjötték az elvtársak!... Elnök elvtárs...” — így valamennyi vendég rájöhethet: már várták őket.

Csupán egy pillanat, s már láthaták a miniszoknyába bújt riasztócsengőt is. Mosolya százméteresre terült a szállingózó porban, mintha ezzel is takarni szeretné az épületet. Pedig dehogyan... — Elnézést, de a betakarítás idején... szóval tudják az elvtársak...

Az elvtársak tudták. Legalábbis két mélyről szakadt cuppogás erre utalt. A harmadik már a hosszú előszoba csöndjét verte föl. Még a helyi kispályás labdarúgó-csapat dicsőségét megörökítő falújság is beleremegett — így nem csoda hát, hogy kitárult az Ajtó, s a részben megjelent a világ legnagyobb mosolya.

— A, elnök elvtárs. Üdvözlöm, A világ legnagyobb mosolya nem kis alázat lopódzott, majd egy kéz nyúlt ki belőle: erre tessék!

S öt agyonfáradt test máris nyakig süppedt a hatalmas kanapén.

— Hát megjöttünk!

— Hát meg...

Három másodperc kölcsönös erőfelmérés, három másodperc merev csönd. Az elnök nyakig gombolt fehér ingben, sűrűn pislogó szemekkel érzékeltette tudományát: ennyi idő alatt is képes több liter vizet kiizzadni. A látogatók pedig azt próbálgatták, hogyan lehet az asztal alatt észrevétlenül megszabadulni a cipőtől. Mély sóhajok nyugtázták: lehet.

— Már tudtuk, hogy jönnek az elvtársak, mert hogy telefonáltak. — Telefonáltak? — Telefonáltak.

Senki nem kérdezi, hogy ki — senki nem mondja, hogy ki. Minek? A riasztás itt is kötelező és megszokott, hisz ki tudja...

Na ez az! Ki tudja miért jöttek. Az elnök bizony nem. Szemel apróra szükkültek a várakozás alatt, tokája pedig úgy elbújt az ingnyak mélyén, hogy sehogyan sem sikerült később kimenekülnie. Sokkal rosszabbul járt mégis a hőségétől a vörös, kerek fej — ő bizony nem fért bele az ingbe.

— Ha nem vagyok indiszkrét, megkérdezném, minek is köszönhetjük mi ezt a... szóval a látogatást.

— Nem indiszkrét, dehogyan...

Lassan indul a kuncogás, de elindult.

— Ellenőrzés?

Újabb kuncogás — a fehér ingben megköt a levegő.

— Ellenőrzés? Hát ellenőrizni jöttünk mi, elvtársak? Már nevelés. Nem túl hangos, de azért elégedett.

— Mert én úgy tudom, hogy nem.

— Nem?

A fehér ingből kiszabadul a levegő, s az íróasztal alatt egész a betonig zuhan a kö. Bár egy kicsit még bizonylatlanul forog a szőnyegen. A pörgés csak akkor lassul, amikor a dohányzóasztal mögött rövid mondatok gurulnak végig a szőnyegen: „határjárás volt ugyebár, meg beugrottak M.-be... és ha már erre járnak megkérdeik... szóval van-e gond, meg baj... meg egyébként is: olyan jó néha találgatni, beszélgetni...”

— Hát persze. Beszélgetni. Az aztán jó. Ugyebár. — A fehér ingben egy gomb máris fölöslegessé válik.

— Ilonka! Ilonka! — dördül a mély bariton —, kávé az elvtársaknak, de a jobbikból!

Pont helyett pötyögős nevetés: ugye egy kávé jól fog esni?

— Hát igen — válaszol a sűrű bólogatás, s két perc múlva már csörömpölnek a kanalak.

— Szóval, elnök elvtárs, nincs semmi újság?

Ejnye, ez a mondat túl keményre sikerült. Gomb vissza, a tenyér megtapad az asztalon. Hiába, a meleg.

— Újság? Hogy értik az elvtársak? Nem történik nálunk semmi. Kicsi falu a miénk, rajta sincs a térképen...

Régi humor, meg nem is igaz — bájja meg az elnök az utolsó szavakat. Mert akkor ezek a Ladák se találtak volna ide.

— Persze gond az van rengeteg — vágja ki gyorsan magát —, mer' ugye az idő (ég felé emelkedő karok kísérnek az elmaradhatatlan panaszt), meg az alkatrészhiány (karok mégmagasabbra)... de hisz' tudják...

Az elvtársak tudják, hiszen bólogatnak.

— Vagy valami másra kíváncsiak az elvtársak? (Hogy mennyire ragad ez az asztal, méltatlanokodnak a tenyerek.)

— Másra? Dehogyan. Csak ha már erre jártunk...

A beszélgetés csak nyikorog. De mikor Ilonka megjelenik a „KGST-tállal” (orosz vodka; román konyak, magyar pálinka), indul újra útjára az inggomb.

— Akkor egészségünkre..., ha már minden rendben.

— Egységünkre! — emelkednek a poharak, de a koccintás félúton lezárja a válaszmódot.

A legkövérebb izzadságcepp első helyen érkezik a homloktól az orrig, s máris csöppen.

— Ö..., hogy is mondjam? Talán még eggyel? A pálinka igazán házi.

— Talán megpróbálhatjuk. Innen ügyis már haza visz az út.

„Szóval haza”. A mutatóujj boldog elégedettséggel vakargatja a mellet, s mintha a levegő sem szorulna annyira. A második pohár után rövidke dicséretnek érkeznek kísérőnek: „hiába, nincs jobb a háziniál..., szépen gyarapodik ez a falu..., azért eső sem ártott volna..., de a búza így is...”. — a harmadikat pedig már egy kézfogás követi: „...miért is ne tegezhetőnének? Azt hiszem, én vagyok az öregebb...”

Miért is ne. Így sokkal könnyebb beszélgetni a felvásárlási árakról, a szabályozásokról, az öntözésről, meg az új iskoláról, amit már ideje lenne...

— Hiába, gond az mindig akad.

„Már megint kezdi.” Öntés közben megáll az üveg, aztán mintha az apja segítené túl a holtpontra: tudod, fiam, az aktatászkás ember. Jobb félni, mint megijedni. De aki tud velük bánni...

— Hát egészségünkre!

Mikor a Nap kókadtt fejjel lecsúszott a nyárfás mögött, búcsúzkodtak. „A viszontlátásra” — csapódnak az ajtók. Az ereszig terpeszkedő porból Ilonka lép elő, széles mosolyt húzva maga után.

— Mindent rendben találtak, elnök elvtárs?

— Hogy rendben-e? Hát persze. Aki dolgozik becsülettel, annak nincs mitől tartani, nem igaz?

Ilonka bólogatott, hogy de bizony, igaz, s közben arra gondolt: akos ember az elnök. És milyen jól tartja magát!

BÁTYI ZOLTÁN

Különben szólítsál Papinak!

Ismeretlen környéken betérni egy villámgyors ebédre, meglehetősen kockázatos dolog: nem tudni, hogy a büfé, falatozó, zónázó avagy bisztró felirátú épület mélyén milyen kocsma rejteződik. Olyan kockázatra mégsem számíthattam, mint hét végi kirándulásaim egyikén a Rózsadomb lábánál kucorgó „bisztróban”. Am a jó öreg In Medias respectje nem oly terebélyes énnámom, hogy azon mód a történet szövegtének középebe hatoljak, várjon csak az olvasó!

Történt, hogy az egységbe való belépés boldogtalan pillanatában ráptott májra lettem éhes, így neveltetésem minden eredményét fölvonultatandó, udvariasan, előveztettem kérésemet. A hely szelleméhez valószínűleg nem illet bátorkodó méltóztatásom, mert olyan feketére égetett májdarabok koppantak rögvest tányérom burgonyával fölhintett aljában, aminőt a fentebb stíl visszaadni, s honunk szebb keblű asszonya elképzelné képtelen.

„Na és”, mondja idáig evickélve a nyájas olvasó. „En is ettem már mócsingot”, s igazat kell adnom, de történetem veleje nem a májban vagyom, hogy egy frissen sült képzavarral éljek. S nem is abban a sörben, amit tálcaim elhelyezése után, egy másik sorba állva elnyerhettem, hanem abban a képpen, amit visszafordulva látni voltam kénytelen: egy borostás, jól megtermett öreg csibész ette az étkeket.

Mit tehettem? Odavitettem a sört, leültem a tálcával és a gátlástalan dézsmálóval szemközt, s jóformán csak azon csodálkoztam, hogy nem is vagyok különösebben ideges.

— A bort jobban szeretem, de most már mind egy — mondta az öreg, miközben hűs ujjával megragadta és kiöntötte a söröm felét.

Évtizedes esők, havak, borok, sörök és egyéb folyadékok térképezte borkabátja ujja belejögött a káposztasalátába. Gyűrött, kinőtt, szakadozott zakóját a gömbölyödő pocak fölött egy gomb és — némi klerikarizmussal szólva — a szentlélek kegyelme fogta össze. Leírhatatlan nyakkendője minden bizonnal az ing felső gombjainak átmeneti hiányát volt hivatott pótolni.

— Egészségedre! — lendített ámulatom irányába a pohárral. — Különben szólítsál Papinak!

Látható, teljességgel lehetetlen helyzetbe kerültem, s ilyenkor rendőrről kiáltani legalább oly annyira eső utáni köpönyeg (sic!), mint egy intenzív bosszatatba fojtott káromlat. Nyeltem hát néhányat maradék sörömből és keserű nedveimből, majd fölfedeztem magamban az önnön sorsán föllemeledő újságíró, ki a helyzet magasztossá-

Szigorú volt a tavalyi ősz, erősen. A napsolya két héttel hamarabb ért, mint ahogy általában szokása — ez korai hideget jelent —, szőlőnek hirt-hamvát sem lehetett látni, ami nem csoda, hiszen: — No, hogy izlik? — kérdezték a hévégi kertek és szőlők tulajdonosai, midőn Hódi és Borókai, a két tizennyolc éves földmérés segédmunkás hozzáértő képpel „nyalogatta” a kérdéses murcit, melynek színe a kovászos uborka levéhez hasonult leginkább, az íze pedig...

— No? — sürgette őket a gazda. — Hát, Jani bátyám, ennek valóban maga a mestere — mondta Borókai, míg Hódi nem félt semmit, csak megadóan nyelte a hordószerű italt. — Látom, izlik — örvendezett az öreg és újra töltött — Ajjaj, bátyám — ijedezett Borókai — nekünk még le kell mérnünk a telkét keresztben-hosszában, mert jön majd az útszélesítés...

kár volna ezért a szép előszőnyért... — Aztán meg hozták a gázt is — mondta Hódi, és szemé erősen csillogott —, egy-két méter ide vagy oda most sokat jelent... tudja, a bekötés, csatlakoztatás... — Hát akkor csak dolgozzanak és vigyázzanak. — Meglesz, Jani bátyánk, meglesz — mondta a két ifjú segéder, s egykettőre végeztek a telekkel, amely egyszerűen az utolsó is volt a mai napon — Hanem ebből a szép körtéből vinnénk pár szemet — mutatott Borókai a csupasz kőrtefára, melyen levél már nem volt csak rengeteg óriási, sötétsárga körte. — Vigyenek csak, amennyit akarnak... hoztak szatyrot? Ez az. Csak a nagyját szedjék, nézzék, némelyik akkora, mint a két ökölöm. — A fiúk teleszedték a szatyrot, nagyot köszöntek és elmentek. Hódi beleharapott az egyik körtébe, ami azonban hideg volt, mint a harmadnapia kihűlt szoba, és íztelen. — Te

gában nem tud már mást, csak kérdezn. s imígyen csak kérdez:

— Uram, ez önnél mindennapos dolog?

— Mondtam, hogy Papinak szólítsál!

Kioktatott, Őt velem szemközt egy vén vagány — így összegeztem —, aki nem tudja elviselni, hogy szava már semmit sem ér a kerületben, a telepen vagy a városrészben, mint annak idején, s ezért mások étkét, italát elorozza. Nincs már ereje a nagy balhéhoz, de a kicsivel jelzi egykori műveit. Gyöngéd lettem ettől a gondolatmenetől, szeliden folytattam:

— Papi, ez nálad mindennapos dolog?

— Igen.

— És hogy döntöd el, hogy kinek az ebédjére szállsz rá?

— Nézd, egy biztos — fejtegette, s tekintete elmerült a talponálló tagozat füstjének kékjében —: nökkel sohasem kezdek, mert azok tapintatlanok, azonnal hisztériáznak.

— Mindig ebben a bisztróban üzemelsz?

— Igen, reggeltől estig.

— Akkor miért nem kérsz egy kis maradékot a konyhasóktól?

Villan a szem, akárha penge:

— Nem vagyok én koldus!

Hát persze erre nem gondoltam. Kicsit pironkodtam is magamban, hogy megsértettem az öreg. Fogyasztói ösztönökhöz idomult erkölcsöm már-már azt mondatta velem, hogy meghívom egy sörre, amikor közelebb hajolt az asztal fölött, peccsés nyakkendője belefityent a tisztára törölt tányérba:

— Tudod, hogy mi ketten vagyunk itt, ebben a bazárban a lezokosabbak?

— Ezt nem tudtam — válaszoltam kétkelkedve az öreg szellemi egységében —, miből gondolod?

— En azért, mert nap nap után ingyen zabálok piállok. Te meg azért, mert ebből nem csinálsz balhét.

— De akkor — fejtegettem rokonszenvesen csillogó logikával —, holnap megint más lesz melletted a másik okos.

— Ugye mondtam, hogy okos vagy! — vigyorgott Papi fölálltában, majd elcsoszogott a talponálló felé.

Nekem meg sietnem kellett, így csak arra volt időm, hogy visszavigyem a tálcát, s rajta a mosatlant. Ki gondolná, hogy ez az írás járt-kelt a fejemben?

DLUSZTUS IMRE

Körteszedés

— mondta — ez fagyott. Kóstold vel, puff neki a drótkerítésnek. Hódiék odacsörtettek, egy, kettő, három fácan veresett a kerítésen fennakadva, de nem sokáig. — Fogjad őket — szuszogta Borókai, a körtéket kiszortá a szatyorból, bele a fánakokat (mind idei, még alig szinesedő kakas), becsavarta a szatyor száját, és paff, a földhöz. A szatyor nem mozdult, Borókai lesöpörte magáról a pihetollakat. — Na ezzel megvolnánk — mondta aztán egyszerre csak elkezdett nevetni, azaz röhögni. Hódi nézte egy ideig, és őt is elkapta a röhögőgörcs.

Hosszú percekig röhögtek, tántorogva, könnyezve, nem tudni, mi, miért, közben már a kiszáradt holtág közepén jártak. Epp egy pocolya mellett mentek el, még mindig dülöngélve, mikor Hódi megszólalt. — Láttad, amit én láttam? — Nem láttam én semmit, miért, mit kellett volna látnom? — törölgötte könnyeit Borókai, és éppen új hahotába akart fogni, amit azonban elhalasztott, mert Hódi szemében már másfajta fények éledtek. Visszamentek a pocolyához, melynek színén apró remegések vibráltak, mintha szél birizgálna, ám egvőb semmi. — De ezt már csak látod? — Nem, és nem is érdekel. Haladjunk inkább, mert erre inni kell. — Majd iszol máskor — mondta csak! — Borókai aggályosan rágogatta a falatot, aztán megállapította, hogy valóban fagyott. Ezzel hátrahajította a körtét a gazba, ahonnan öt-hat fácan berregett föl, a hetedik majdnem Hódi lába alól — nádas-körös helyen jártak, egyik oldalon a holtág, a másikon düledező tanya —, aztán újabbak rebbennek a levegőbe ötsével, tízesével. Hódi — idenez! — És a pocolyába köpött egy íztelen kör-

tedarabot. Pottyant a körte, csattant a víz, és földobta magát egy hal. — Na ugye? — sugározott Hódi. — En kidobálom őket, te összeszeded. — Lerántotta cipőjét, fölgyűrte nadrágját, de alig lépett le a nádi útról, térdig süppedt az iszapba. — Hehe — röhögött Borókai —, hehe, egy árva halért hónaljig sározza magát... Aztán elhallgatott, mert Hódi elkezdte kidobálni a halakat. Kis kárászt, közepes kárászt, nagy kárászt, egyiket a másik után. Borókai alig győzte kapkodni, s közben hűledzett. — Öregem... — Majd negyedóra múlva: — Ennyi talán elég is lesz — Hódi is így vélhette, mert abbahagyta a haldobálást, és kicuppogott a lattyakból, illetve...

...Az ösvény előtt pár lépésre egyszerűen basig szakadt a sárba, mögötte pedig zörögni kezdett a nád, egy loncsos kutyabukknant elő, aztán egy második, harmadik, s végül egy negyedik, több nem jött. Borókai elsápadt, ide-oda villogott, és szó nélkül rohant. A kutyák uccu, utána! „Nagyon helyes”, vacogta Hódi, átnyalalott egy nádcsomót — ritka szívós növény —, és kivonszolódott a csapásra (...)

— Drága, jó Jani bátyám hol az a nemes ital? — kérdezte egy idő múlva, megfürödvé, valami régi munkásruhába bújva, de elsősorban dideregve. Az öreg felhorkant: — Még csak az kéne, hogy a torkát is áthűse. Hided ez a pince, akár a veszedelem. „Vagy mint az iszap, novemberben” — gondolta Hódi. Az öreg közben eltűnt, de már jött is vissza: — Ezt kóstolja meg. Ez tud valamit, Szilva, és saját... de az ám, a kollégája hol maradt? — Hódi vállat vont, az öreg hümmögött. — Na, ha belekeveredik a lábba, nem húzza ki onnan senki, mint magát. — Hódi bólintott, és felhajította a pálinkát. — Ezt a madarat meg itt hagyom Jani bátyámnak. Így kell kopasztani, látja? A leveles fantasztikus...

Aztán a totyakos ácsruhában elindult a pályaudvar — azaz a bakterház — felé. Otthon átöltözött, harapott valamit, és pontban hét órakor megjelent a felvételi-előkészítő tanfolyamon, ahol intelligens válaszokat adott a magyar és világirodalmat képviselő szaktanár kérdéseire.

FARKAS CSABA

Andrássy Lajos

Fagyverte olaj-ágon

Ide ért Január beköszönt váratlan kora reggel dermesztő hó-fuvalom kísérette jai-hidegekkel vacogva forgattam kulcsom a kiskapu zárban kezeim jégcsapok szívemben tikkasztó láb van bámulok asztalomon heverő hőtiszta kézirat-ívre s feltűzőm kedvem egy túhegyes rozsdálló rímre